

деятельность Управления по туризму Таиланда в развитии малоизвестных видов туризма и тех, которые имеют наибольшие преимущества. Показано деятельность туристических ведомств и их планы развития и популяризации 12 новых туристических направлений, которые расположены в разных регионах королевства на севере, северо-востоке, юге и в центре Таиланда. В процессе работы определены разнообразие всех 12-ти провинций благодаря своим исключительным климатическим условиям, культурным ценностям, традициям, развлечениям и кухней. Обобщено изучение современного состояния туризма и перспективных путей его развития в Таиланде и установлен курс на развитие новых направлений связан с желанием правительства Таиланда оптимизировать туристическую отрасль страны.

Ключевые слова: туризм, туристы, тур, турпоток, сезон, отдых, пляж, курорт, индустрия, услуги, гостиница, развитие, туристический маршрут.

Kotsan Natalia, Masurets Roman, Solyanyi Dmytro. Current State and Prospects for Tourism Development in Thailand. The article reveals the main aspects of the current state and trends of tourism development in Thailand. The main types of modern tourism are determined depending on nationality; depending on the need; depending on the vehicle; depending on the time of travel; depending on the principle of price formation for the product. The conditions and factors of tourism development in Thailand are investigated, as economic recovery occurs with a significant contribution to the GDP of the country's services sector which includes travel services. The most visited resorts of Thailand, in particular Phuket, Krabi, Hua-Hin, Cha-Am, Samui and others are analyzed, and a presence of wide selection of hotels, hotel complexes, mini-hotels and other accommodation facilities are noted. The most popular types of tourism in Thailand are found out: cultural-cognitive, health-improving and ecological tourism; less popular - mountain and rural tourism. The data on tourist flows from Ukraine to Thailand over the past years are considered, and a tendency to increase the popularity of Thailand among Ukrainian tourists has been revealed. Attention was paid to the trends and main directions of tourism development in Thailand. The activities of the Tourism Authority of Thailand in the development of little-known types of tourism and those with the greatest advantages are covered. The activities of tourism departments and their plans for the development and promotion of 12 new tourist destinations located in different regions of the kingdom, in the north, north-east, south and in the center of Thailand are shown. The diversity of all 12 provinces is determined by its exceptional climatic conditions, cultural values, traditions, entertainment and cuisine. The study of the current state of tourism and perspective ways of its development in Thailand is generalized, and the course for the development of new directions linked with the desire of the Government of Thailand to optimize the tourism industry of the country has been established.

Key words: tourism, tourists, tour, tour flow, season, rest, beach, resort, industry, services, hotel, development, tourist route.

Стаття надійшла до редколегії
11.09.2018 р.

УДК 911.3:338.43(729.1)

**Ірина Мандрик,
Ірина Медведєва**

Регіональні особливості розвитку туризму на Кубі

Розглянуто регіональні особливості розвитку туризму на Кубі. На території країни виділено чотири туристичних райони – Столичний, Західний, Центральний і Східний. Охарактеризовано туристичні райони Куби. У кожному туристичному районі визначено найважливіші види туризму, охарактеризовано основні курорти, готельну та ресторанну базу, культурно-історичні центри. Виявлено, що найбільш розвиненими туристичними районами є Столичний і Центральний. Вказано, що найважливішими видами туризму у всіх туристичних районах є купально-пляжний і лікувально-оздоровчий. Визначено перспективні напрями розвитку туризму в окремих туристичних регіонах.

Ключові слова: туризм, туристичний район, вид туризму, Куба.

Постановка наукової проблеми та її значення. Серед країн Карибського басейну Куба є однією з найбільш привабливих туристичних дестинацій, популярність якої серед іноземних

любителів дайвінгу [2]. Історичне ядро цього регіону – Стара Гавана, яка розміщена навколо порту й Гаванської бухти. Вузьку протоку в гавань із двох боків «охороняють» стародавні фортеці Кастильо-дель-Морро, Кастильо-де-ла-Пунта й маяк, а західний берег – форти Ла-Кабанья (Сан-Карлос-де-ла-Кабанья) та Ла-Реаль-Фуерса, найстаріша фортифікаційна споруда в Америці, в якій нині розміщений Музей стародавньої зброї. Пасео-дель-Прадо вважається однією з найголовніших пам'яток архітектури старої Гавани й є одним із найулюбленіших місць відпочинку. На Прадо розташований будинок Національного Капітолію, побудований за зразком Вашингтонського, зараз тут розміщені Академія наук Куби, Національна бібліотека науки і техніки та Краєзнавчий музей.

Також туристи відвідують численні музеї: Музей революції, Музей міста Гавани й меморіал «Гранма» на честь легендарної яхти, на якій кубинські революціонери на чолі з Фіделем Кастро висадилися на острів у 1956 р., Музей боротьби з неграмотністю, Колоніальний та Антропологічний музеї, Національний музей, будинок-музей Ернеста Хемінгуея в садибі «Віхія», Історичний музей Гуанабокоа та своєрідний «настінний музей» бару «Бодегіта-дель-Медіо», у якому зберігається безліч автографів відомих людей ХХ ст. Музей Рому, який відкрито у 2000 р., є одним із найпопулярніших музеїв на острові, який щорічно відвідують понад 100 тис. осіб. Тут туристи можуть познайомитися з процесом виробництва знаменитого кубинського рому «Havana Club».

У Столичному регіоні знаходяться високоякісні клініки, які пропонують різноманітні послуги для клієнтів. Популярними санаторіями Столичного регіону є Міжнародний центр здоров'я та SPA-центр «La Pradera», який пропонує комплексні програми для лікування стресу та різних захворювань, а також Дитячий лікувально-оздоровчий центр «Тарара», який пропонує комплексне оздоровлення для дітей [8].

У регіоні проводяться численні фестивалі, серед яких найвідомішим є міжнародний Фестиваль латиноамериканського кіно. Раз на два роки проводиться Гаванський Міжнародний джазовий фестиваль. У кінці лютого в столиці проводиться міжнародний Фестиваль кубинських сигар, а також проходять Міжнародний Гаванський фестиваль театру (раз у 2 роки, вересень) і Гаванський фестиваль сучасної музики, які користуються великою популярністю серед іноземних відвідувачів.

Західний туристичний регіон охоплює три провінції (Пінар-дель-Ріо, Артемиса та Маябеке) й спеціальну муніципалітет Ісла-де-ла-Хувентуд, яка займає острів Хувентуд (ісп. *Isla de la Juventud* – острів Молоді) й дрібні острови в архіпелазі Лос-Канарреос. Регіон спеціалізується на купально-пляжному, лікувально-оздоровчому, спортивному, екологічному туризмі. У 2017 р. регіон відвідало приблизно 400 тис. туристів [6].

Місцеві пляжі складно назвати повноцінними курортами, оскільки тут практично немає готелів і туристам доводиться селитися в околицях, кожен день добираючись до пляжу на автомобілі або мопеді. Найбільшої популярності набули декілька курортів. Кайо Хутіас (*Cayo Jutias*) – це курорт, на пляжі якого є тільки декілька кафе, невелику ділянку відведено під лежачки, вся інша територія – це дикий пляж із білим піском і кришталево чистою водою. Кайо Левіса (*Cayo Levisa*) – один із небагатьох курортів, ще не з'єднаних з основною частиною Куби дорогою. Дістатися сюди можна на човні з селища Пальма Рубія, в околицях якого туристи можуть і переночувати. На самому Кайо Левіса знаходиться тільки один готель, місця в якому, зазвичай, заброньовані на кілька місяців уперед. Кайо Марія Ла Горда (*Cayo Maria la Gorda*) – один із найбільш відокремлених пляжів на Кубі. Він знаходиться на території національного парку й оснащений лише одним готелем, потрапити до якого теж непросто.

У регіоні знаходиться Лікувальний курорт Сан-Дієго-де-лос-Баньос, який був заснований ще в ХІХ ст. й вважається найстарішим лікувальним курортом на Кубі. Ефективність лікування термальними джерелами була підтверджена такими відомими особистостями, як Олександр Гумбольдт й особистим лікарем Наполеона – Франциско Антоммарчі. Лікувальний курорт Сан-Дієго-де-лос-Баньос розміщений усередині туристичного комплексу Лас Терразас у заповідній зоні Сьерра Дель Росаріо [8].

Західний регіон популярний серед любителів дайвінгу та скелелазіння. Головний центр скелелазіння на Кубі – це Долина Віньялес. У ній прокладено понад 200 маршрутів різної складності для туристів, які хочуть зайнятися скелелазінням. Дайвінг популярний на о. Хувентуд. Завдяки багатому видовому складу морських жителів все більше й більше туристів відвідують острів [9]. Долина Віньялес – це велика система печер, цілющі джерела мінеральних вод, плантації

кращого чорного тютюну, дивовижні пейзажі, все це посприяло тому, що з 1999 р. ця кубинська пам'ятка значиться в списку Культурної спадщини ЮНЕСКО. Долина характеризується великою кількістю ендемічних рослин і тварин. На початку ХХІ ст. альпінізм став особливо популярним тут.

Центральний туристичний регіон є найбільшим на Кубі. До його складу входить 6 провінцій (Матансас, Сьєнфугос, Вілья-Клара, Санкті-Спіритус, Сьєго-де-Авіла, Камагуей) та численні острови. Регіон спеціалізується на купально-пляжному, лікувально-оздоровчому, культурно-історичному, спортивному, екологічному та гастрономічному туризмі. У 2017 р. Центральний регіон відвідало майже 1 млн осіб.

Основними курортами цього регіону є Варадеро (*Varadero*) – це піщана дуга на півострові Ікакос, яка водночас має статус і міста, й пляжу. Варадеро – найпопулярніший і найбільш густонаселений курорт на Кубі. Тут розвинена туристичної інфраструктура, а головною перевагою для туристів є наявність міжнародного аеропорту [1]. Плайя Ларга (*Playa Larga*) – це маленьке селище, в якому практично немає готелів, а єдиним варіантом розміщення є приватний сектор. Інфраструктура розваг у Плайя Ларга тільки починає розвиватися, завдяки чому тут туристи можуть насолодитися гармонією з природою. Все це створює в Плайя Ларга неперевершену атмосферу. Плайя Анкон (*Playa Ancon*) – це щось середнє між курортом і міським пляжем: тут розміщено кілька готелів, але 90 % туристів приїжджають сюди лише на кілька годин, щоб відпочити від духоти колоніального міста. Це не найцікавіший пляж на Кубі, але він зручний у плані розташування, завдяки чому користується попитом у відпочиваючих і прийнятними цінами на житло. Плайя Ранчо Місяць (*Playa Rancho Luna*) – це невеликий курорт, в якому знаходиться лише кілька готелів і приватних будинків, а також головна визначна пам'ятка міста – дельфінарій [3].

Перлиною кліматотерапії вважається курорт Варадеро, який може похвалитися своїми блакитними пляжами, дельфінарієм і мережею дайвінг-центрів. Також він славиться своєю ефективністю в лікуванні шкіряних захворювань завдяки сучасним технологіям і препаратам. Лікувальний курорт Кайо-Санта-Марія – частина Біосферного заповідника ЮНЕСКО. Це прекрасне місце для водних видів спорту, заняття дайвінгом і риболовлі. Кайо-Санта-Марія вважається здебільшого дитячим оздоровчим курортом і пропонує лікування від важких захворювань, зокрема ракових пухлин, порушень слухового апарату тощо. Лікувальний курорт Кайо-Коко – природний заповідник Куби з багатою незайманою природою. На відміну від інших курортів Куби тільки тут туристи можуть помилуватися рожевими фламінго, а дивовижні коралові рифи протяжністю 400 км є прекрасним місцем для дайвінгу. На території лікувального курорту Кайо-Коко знаходиться найбільший 5-ти зірковий Центр таласотерапії. Тут пропонується обгортання в морські водорості, грязьові ванни тощо. Центр надає сервіс високого рівня та індивідуальні програми оздоровлення для кожного туриста.

Гуама – це індіанське село на Кубі, розміщене на території Національного парку Сапата, на правому березі озера Лагуна-дель-Тесоро. Вона є місцем проживання перших кубинських поселенців доколумбової епохи. На території індіанського села є готель, сувенірний магазин і гончарна майстерня. Відвідувачі можуть стати глядачами костюмованих шоу, місцеві жителі готові провести для гостей різні церемонії, серед яких: посвята в індіанці, спілкування з духами й весільні обряди [10]. В Гуамі знаходиться Крокодилова ферма, яка також є популярною серед туристів. Відвідувачам демонструють ловлю хижаків, годування крокодилів, сміливці можуть сфотографуватися з невеликими рептиліями. У кафе можна спробувати страви з крокодилового м'яса. Також тут туристи можуть придбати аксесуари. Головний курортний регіон країни пропонує туристам цілий набір карибських розваг. Тут можна відвідати музеї рому та цукрової тростини, зайнятися купівлею сувенірів, записатися на майстер-клас із танців і послухати живу музику в ресторанах [5].

Східний регіон включає п'ять провінцій (Лас-Тунас, Ольгін, Гранма, Сантьяго-де-Куба та Гуантанамо). Регіон спеціалізується на купально-пляжному, лікувально-оздоровчому, культурно-історичному та екологічному туризмі. У 2017 р. Східний регіон відвідало понад 500 тис. туристів.

Пляжі в околицях Ольгіна вважаються другими за популярністю після Варадеро. Гуардалавака (*Guardalavaca*) – головний курорт регіону. Тут знаходиться найбільше готелів і ресторанів, однак навіть у високий сезон він не буде таким переповненим, як Варадеро. Плайя Есмеральда (*Playa Esmeralda*) – відокремлений пляж. Він відмінно підійде тим, хто хоче насолоджуватися тишею й спокоєм і при цьому не витратити час на дорогу до пляжу. Плайя Пескєро (*Playa Pesquero*) – зовсім

молодий курорт. Тут тільки починає розвиватися інфраструктура, будуються готелі й дитячі розважальні центри.

Сантьяго-де-Куба – культурна столиця країни. Тут було створено більшість музичних груп, які пізніше завойовують усю Америку, а вуличні музиканти грають на кожному кроці. У Сантьяго-де-Куба є кілька музеїв і фабрик із виробництва рому, колоніальна архітектура й просто неповторна атмосфера, за яку культурна столиця отримала назву «найбільш карибського міста на Кубі». Центральна площа Сантьяго – Парк Сеспедес – одна з найкрасивіших площ. Кафедральний собор, Будинок Дієго Веласкеса – конкістадора, засновника й першого губернатора міста, колишня ратуша оточують Парк Сеспедес величним кільцем. ЮНЕСКО оголосило фортецю Сан-Педро-де-ла-Рока-дель-Моро частиною світової культурної спадщини [7]. Дуже сприятлива для екотуризму провінція Ольгін, яка розміщена у гористій місцевості на південному сході Куби. У місцевому Національному парку Ла Мензура мешкає понад 1000 різних видів тварин і птахів, багато з яких – ендеміки. Дуже популярні водоспади, найбільший водоспад острова Гуябо також розміщений у провінції Ольгін.

У регіоні функціонує велика кількість лікувальних курортів, серед яких найпопулярнішим є лікувальний курорт Сантьяго-де-Куба. Курорт був нагороджений «Золотим яблуком» за багату природу, неповторну архітектуру, а також за комфорт і затишок для кожного відвідувача. Тут розміщені 3-х і 4-х зіркові готелі, що пропонують своїм гостям насолодитися красою водоспадів, екзотичних рослин і тварин та видом на гірський ланцюг Сьєрра-Маєстра. На території курорту знаходяться мінеральні джерела Ель Сальтон-Седрон. Вони сприяють лікуванню ревматизму, дихальних шляхів тощо. Курорт обладнаний новітніми технологіями. На території лікувального курорту Сантьяго-де-Куба знаходиться біосферний заповідник ЮНЕСКО – Баконао. Найвищі точки Куби (піки Туркино, Магдалена і Каракас) порадує любителів гірських сходжень.

Національний парк Алехандро-де-Гумбольдт (ісп. *Parque Nacional Alejandro de Humboldt*) розміщений на сході країни, названий у честь німецького дослідника Александера фон Гумбольдта. З 2001 р. парк занесений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО за велику різноманітність висот, літології, геологічних форм та велике число ендемічних видів флори та фауни [10]. В національному парку проводяться екскурсії для туристів, які можуть тут побачити всі найбільш значимі ландшафтні елементи й екосистеми цього регіону, починаючи від мангрових до рифових.

У 2018 р. Міністерство туризму Куби поставило за мету залучити понад 5 млн туристів до країни. Також Міністерство прийняло рішення про низку заходів для залучення іноземних інвестицій у туристичну галузь для розбудови якісної туристичної інфраструктури у кожному туристичному регіоні Куби [5].

Висновки й перспективи подальших досліджень. На Кубі спостерігаються значні регіональні відмінності у рівні розвитку туристичної інфраструктури та спеціалізації туризму. На території країни можна виділити чотири туристичні райони: Столичний, Західний, Центральний та Східний. Найбільш відвідуваними регіонами є Столичний і Центральний. У кожному туристичному районі найактивніше розвиваються купально-пляжний і лікувально-оздоровчий туризм. Серед пріоритетних напрямів виділяються екологічний, культурно-історичний та гастрономічний туризм. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом прийнятих Міністерством туризму Куби заходів щодо залучення інвесторів для розбудови інфраструктури.

Джерела та література

1. Голубева Ю. Дайвінг на Кубе / Ю. Голубева [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scubacuba.ru>
2. Крылов Д. Куба / Д. Крылов, В. Рубцов – М. : Эксмо, 2010. – 215 с.
3. Ларионов А. Куба. Путеводитель / А. Ларионов – М. : Вокруг Света, 2008. – 168 с.
4. Міністерство туризму Куби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cubatavel.com>
5. Тонкости туризма. Куба [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tonkosti.ru/Куба>
6. Caribbean Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.onecaribbean.org/statistics/annual-reviews-prospects/>
7. Coyote P. Traveling to Cuba is like going back in time / P. Coyote [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.sfgate.com/news/article/Traveling-to-Cuba-is-like-going-back-in-time-2539538.php>
8. Molina H. Cuban Medicine Today / H. Molina [Electronic resource]. – Access mode : <https://web.archive.org/web/20060529183606/http://www.cubacenter.org/me>

9. Rettinger R. Mountaineering in Cuba: improvement of true accessibility as an opportunity for regional development of communities outside the tourism enclaves / R. Rettinger [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2018.1446920?journalCode=rcit20>
10. Seanev R. The Next Vacation Hot Spot: Cuba? / R. Seanev [Electronic resource]. – Access mode : <https://abcnews.go.com/Business/AroundTheWorld/story?id=7050142&page=1>.

References

1. Golubeva Yu. Dayvyng na Cube / Yu. Golubeva [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <http://scubacuba.ru>
2. Krylov D. Cuba / D. Krylov, V. Rubtsov – M. : Eksmo, 2010. – 215 s.
3. Laryonov A. Cuba. Putevoditel / A. Laryonov – M. : Vokrug Sveta, 2008. – 168 s.
4. Ministersvo turizmu Cuby [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.cubatavel.com>
5. Tonkosty turizma. Cuba [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupa : <https://tonkosti.ru/Куба>
6. Caribbean Tourism Organization [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.onecaribbean.org/statistics/annual-reviews-prospects/>
7. Coyote P. Traveling to Cuba is like going back in time / P. Coyote [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.sfgate.com/news/article/Traveling-to-Cuba-is-like-going-back-in-time-2539538.php>
8. Molina H. Cuban Medicine Today / H. Molina [Electronic resource]. – Access mode : <https://web.archive.org/web/20060529183606/http://www.cubacenter.org/me>
9. Rettinger R. Mountaineering in Cuba: improvement of true accessibility as an opportunity for regional development of communities outside the tourism enclaves / R. Rettinger [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2018.1446920?journalCode=rcit20>
10. Seanev R. The Next Vacation Hot Spot: Cuba? / R. Seanev [Electronic resource]. – Access mode : <https://abcnews.go.com/Business/AroundTheWorld/story?id=7050142&page=1>.

Мандрик Ирина, Медведева Ирина. Региональные особенности развития туризма на Кубе. Рассмотрены региональные особенности развития туризма на Кубе. На территории страны выделены четыре туристических района – Столичный, Западный, Центральный и Восточный. Охарактеризованы туристические районы Кубы. В каждом туристическом районе выделены важнейшие виды туризма, охарактеризованы основные курорты, гостиничная и ресторанный база, культурно-исторические центры. Обнаружено, что самыми развитыми туристическими районами являются Столичный и Центральный. Указано, что важнейшими видами туризма во всех туристических районах являются купально-пляжный и лечебно-оздоровительный. Определены перспективные направления развития туризма в отдельных туристических районах.

Ключевые слова: туризм, туристический район, вид туризма, Куба.

Mandryk Irina, Medvedieva Irina. Regional Features of Tourism Development in Cuba. The regional features of tourism development in Cuba are considered. On the territory of the country four tourist areas were allocated such as – Metropolitan, Western, Central and Eastern. The tourist areas of Cuba are described. In each tourist region the most important types of tourism are defined, the main resorts, the hotel and restaurant base, cultural and historical centers are described. It is found that the most developed tourist areas are Metropolitan and Central. It is specified that the most important types of tourism in all tourist areas is a beach tourism and health tourism. The perspective directions of tourism development in certain tourist regions are determined.

Keywords: tourism, tourist region, type of tourism, Cuba.

Стаття надійшла до редколегії
12.09.2018 р.